

Programmaplan Regionale Warmtetransitie Juli 2023 - 2026

REKS Hart van Brabant

Versie: Definitief

Datum: 10 oktober 2024

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Samenwerken aan de warmtetransitie in Hart van Brabant	5
2.1	Doelen en ambities in de warmtetransitie	5
2.2	Relatie tot de REKS	5
2.3	De rol van het NPLW	5
2.4	Organisatiestructuur	6
2.5	Uitvoering en de rol van een eventueel 'Centre of Expertise' (flexpool)	7
3	Programma 2024 – 2026: Activiteiten en Projecten	9
3.1	Stand van zaken	9
3.1.1	Vorderingen binnen de REKS	9
3.1.2	Ontwikkelingen op landelijk en provinciaal niveau	11
3.1.3	Regionale accenten en prioriteiten	11
3.2	Activiteiten en Projecten	12
3.2.1	Thema 1: Voorbereiding maatregelen fysieke leefomgeving	12
3.2.2	Thema 2: Doelgroep benadering	16
3.2.3	Thema 3: Samenwerking met stakeholders	17
3.2.4	Thema 4: Kennis- en beleidsontwikkeling	18
4	Kosten en Financiering	20
4.1	Financiële middelen	20
4.2	Inzet capaciteit	22
4.3	Wijze van verantwoording	23
4.3.1	Verantwoording subsidie-verstrekking	23
4.3.2	Monitoring en Verantwoording Regio Hart van Brabant	24
4.4	Planning en tijdlijn	24
		25

1 Inleiding

Voor u ligt het Programmaplan regionale warmtetransitie REKS Hart van Brabant voor de periode 2024 t/m 2026.

Waarom dit Programmaplan?

In landelijk beleid is, naar aanleiding van internationale afspraken, vastgelegd dat er vanaf 2050 geen aardgas meer gebruikt wordt voor de verwarming van de gebouwde omgeving. Anno 2024 wordt in heel Nederland de bestaande bouw nog voor het overgrote deel verwarmd met aardgas. Dit betekent dat er in de komende 25 jaar een grote transitie in de gebouwde omgeving moet plaatsvinden. Alle woningen en andere gebouwen die nu nog aardgas gebruiken zullen op een andere manier van warmte moeten worden voorzien. Dit betekent veel voor:

- de woningen en gebouwen zelf (meer isolatie en andere installaties),
- de energie-infrastructuur (uitbreiding elektriciteitsnet, aanleg warmtenetten)
- de bewoners en gebruikers (werkzaamheden aan de woning en in de straat, omgaan met andere installaties, wijzigingen in de kostenopbouw)

In het Klimaatakkoord (2019) is afgesproken dat gemeenten optreden als regisseur van de warmtetransitie. De gemeenten hebben hiermee een forse taakstelling op zich genomen, maar worden daarbij ondersteund door het Rijk met wetgeving, flankerend beleid en met het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW).

Hoewel de regie voor de warmtetransitie dus vooral op lokaal niveau ligt, zijn er goede redenen om ook op regionaal of provinciaal niveau samen te werken:

- bepaalde aspecten van de warmtetransitie hebben een onvermijdelijke bovenlokale component. Denk daarbij bijvoorbeeld aan:
  - warmtebronnen die voor meerdere gemeenten warmte leveren of warmte leveren voor een andere gemeente dan waarin ze gelegen zijn;
  - warmtenetten die de gemeentegrenzen overschrijden
- voor bepaalde aspecten van de warmtetransitie is het verstandig om op regionaal of provinciaal niveau samen te werken. Denk aan:
  - het feit dat in de aanstaande Wet collectieve warmte er een verplichting komt voor een publiek meerderheidsbelang in warmtebedrijven. Dit zal niet altijd op lokaal niveau georganiseerd kunnen worden
  - het maken van afspraken over hoe om te gaan met de impact op het elektriciteitsnet van de keuzes die gemaakt worden in de warmtetransitie
  - het gezamenlijk optrekken van gemeenten en het maken van afspraken over wie wat doet om te voorkomen dat onnodig dubbel werk wordt gedaan
- de warmtetransitie is daarnaast een unieke en relatief nieuwe opgave voor gemeenten, waarin veel gepioneerd zal moeten worden en waarin dus veel van elkaar geleerd kan worden. Dat leerproces zal voor een deel regionaal georganiseerd kunnen worden.

Dit Programmaplan is daarom bedoeld om invulling te geven aan bovengenoemde regionale aspecten.

Voor wie is dit Programmaplan bedoeld?

Dit Programmaplan is in de eerste plaats bedoeld voor de bestuurders en ambtenaren in de regio Hart van Brabant die de warmtetransitie in hun portefeuille hebben, het geeft immers richting aan de activiteiten die ontplooid worden om de warmtetransitie op regionaal niveau te ondersteunen.

Daarmee is het Programmaplan tegelijkertijd ook bedoeld voor de stuurgroep van de REKS en het POHO Energie, Klimaat & Grondstoffen, waarin deze bestuurders vertegenwoordigd zijn.

Het programma zal ter vaststelling worden aangeboden aan het POHO EK&G.

Het Programmaplan zal ook dienen voor onderbouwing en verantwoording van de besteding van de financiële middelen die door derden beschikbaar gesteld worden.

Daarnaast is het Programmaplan, ter informatie, ook bedoeld voor alle andere stakeholders en betrokkenen bij de warmtetransitie in Hart van Brabant, zoals de woningcorporaties, de Brabantse Milieu Federatie, de energiecoöperaties en eht bedrijfsleven in de regio en vooral ook voor de volksvertegenwoordigers in de gemeenteraden van de betrokken gemeenten in de REKS, provinciale staten en de algemene besturen van de waterschappen.

Door wie is het Programmaplan opgesteld?

Het Programmaplan is opgesteld door de gezamenlijke Werkgroep Warmte en Energiebesparing van de REKS, waarin alle betrokken gemeenten vertegenwoordigd zijn, alsmede de provincie en ENEXIS.

Wat omvat dit Programmaplan?

In de volgende hoofdstukken zal worden ingegaan op:

- *Hoofdstuk 2: Samenwerken aan de warmtetransitie in Hart van Brabant*
  - de doelen van de warmtetransitie op diverse niveaus
  - de manier waarop we op regionaal niveau samenwerken aan deze doelen en hoe dit past binnen de reeds bestaande structuur van de REKS
  - de rollen die daarbij door de verschillende betrokken partijen worden ingevuld
- *Hoofdstuk 3: De Inhoud: Welke activiteiten en projecten gaan we uitvoeren?*
  - wat is er al gedaan en wat is anno 2024 de stand van zaken?
  - welke activiteiten/projecten gaan we uitvoeren en wie neemt daarin welke rol?
  - welke producten gaan we wanneer opleveren?
- *Hoofdstuk 4: Financiering en verantwoording*
  - hoe wordt het programma gefinancierd en hoe wordt de besteding van de middelen verantwoord?

2 Samenwerken aan de warmtetransitie in Hart van Brabant

2.1 Doelen en ambities in de warmtetransitie

Op landelijk niveau is in de Klimaatwet vastgelegd dat Nederland in 2050 de broeikasgasuitstoot verminderd moet hebben met 95% ten opzichte van 1990. Dit betekent in de praktijk dat in 2050 elk gebouw ‘aardgasvrij’ moet zijn, dat wil zeggen op een andere manier verwarmd wordt dan met aardgas.

In het Klimaatakkoord (2019) is afgesproken dat in 2030, onder regie van de gemeenten, 1,5 miljoen woningen en andere gebouwen moeten zijn verduurzaamd of aardgasvrij zijn gemaakt. Hiermee dragen gemeenten bij aan de landelijke doelstelling om tot en met 2030 2,5 miljoen woningen en 120.000 utiliteitsgebouwen te isoleren, 500.000 warmtenetaansluitingen te realiseren en 1 miljoen hybride warmtepompen in bestaande gebouwen te plaatsen.

2.2 Relatie tot de REKS

In het Klimaatakkoord (2019) is ook de afspraak gemaakt dat elk van 30 energieregio's een Regionale Energie Strategie (RES) zal opstellen, om daarmee invulling te geven aan de opgave om op landelijke schaal in 2030 minimaal 35 TWh aan duurzame elektriciteit uit zon en wind te produceren.

De regio Hart van Brabant heeft daarbij besloten om ook klimaatadaptatie expliciet in de opgave mee te nemen, vandaar dat we hier spreken van de Regionale Energie en Klimaat Strategie (REKS).

De gemeenten in de regio Hart van Brabant werken sinds 2019, samen met provincie, waterschappen, netbeheerder en andere stakeholders, aan deze REKS.

In juni 2021 is de [REKS 1.0](#) bestuurlijk vastgesteld door alle 9 gemeenten in de regio, de provincie en de waterschappen. In juni 2023 is een eerste [voortgangsrapportage](#) opgeleverd.

Hoewel de REKS in eerste instantie is gericht op regionale opgaven rond duurzame opwek en klimaatadaptatie is er ook uitgebreide aandacht voor de regionale aspecten van de warmtetransitie. In dat kader is in de REKS 1.0 opgenomen de Regionale Structuur Warmte 1.0 ([RSW 1.0](#)) en is bij de voortgangsrapportage van 2023 de [RSW 2.0](#) opgeleverd. De in genoemde voortgangsrapportage opgenomen denkrichtingen en acties zijn meegenomen bij het opstellen van dit programmaplan.

In 2021 is samen met de regio West-Brabant ook een maatschappelijke kosten-baten analyse ([MKBA](#)) van de warmtetransitie opgesteld.

2.3 De rol van het NPLW

In 2023 is het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW) van start gegaan. Het NPLW heeft 3 kerntaken, namelijk het:

- ondersteunen van gemeenten met kennis en handelingsperspectief;
- signaleren en agenderen van kansen en belemmeringen bij uitvoering en beleid;
- monitoren van de voortgang van de lokale warmtetransitie.

De indeling van de RES-regio's vormt ook de basis van de NPLW-regiostructuur, waar mogelijk in samenwerking met provincies. Hiermee wordt aangesloten sluiten bij de bestaande, regionale samenwerkingsstructuur in de energietransitie. Iedere NPLW regio heeft een regio coördinator, deze is het aanspreekpunt voor het NPLW.

De regiostructuur is van gemeenten en stimuleert de samenwerking tussen gemeenten onderling en de samenwerking met stakeholders (provincie, netbeheerders, lokale marktpartijen en energiecoöperaties). Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties stelt hiervoor jaarlijks middelen beschikbaar via een SpUK-regeling. Gemeenten kunnen hiermee gezamenlijk ondersteuning organiseren, passend bij de lokale behoefte.

Voor de aanvraag van de eerste tranche van deze SpUK regeling is door de werkgroepen warmte en energiebesparing van de REKS een aanvraag opgesteld met daarin een beschrijving van de uit te voeren activiteiten, inclusief het aanstellen van een regio-coördinator, die verantwoordelijk is voor:

- a. het organiseren van een regionaal afstemmingsoverleg over de lokale warmtetransitie of zorgen dat bestaande overleggen die zich hiervoor lenen worden voortgezet;
- b. het vormen van een aanspreekpunt voor de accounthouders van het NPLW;
- c. het leveren van voortgangsinformatie;
- d. het verspreiden van kennis en het ontvangen van informatie van het NPLW;
- e. het deelnemen aan bijeenkomsten voor het netwerk van regiocoördinatoren en het doorgeven van signalen en lessen aan de accounthouders van het NPLW;
- f. het coördineren van de aansluiting van relevante partijen bij het afstemmingsoverleg naar behoefte van de regio.

De overige middelen mogen ingezet worden voor activiteiten op het gebied van:

- a. het organiseren of inhuren van expertise voor of ondersteuning van de warmtetransitie en het inzetten daarvan in de regio;
- b. het organiseren van een regionaal afstemmingsoverleg of zorgen dat bestaande overleggen die zich hiervoor lenen worden voortgezet; of op regionaal niveau naar behoefte verbinding leggen met andere bovenlokale opgaven.

2.4 Organisatiestructuur

De aansturing van het programma sluit aan bij de bestaande structuur van de REKS.

De volgende rollen kunnen daarbij onderscheiden worden:

- *Werkgroepen warmte en energiebesparing*
De werkgroepen vormen het podium waar de gemeenten op ambtelijk niveau de samenwerking vorm geven. Ook de provincie en ENEXIS zijn in de werkgroepen betrokken. De REKS kende tot nu toe zowel een werkgroep warmte als een werkgroep energiebesparing. In de praktijk zijn 'warmte' en

‘energiebesparing’ echter twee kanten van dezelfde medaille. Om de gebouwde omgeving te verduurzamen en uiteindelijk in 2050 zonder fossiele brandstoffen te kunnen verwarmen (en koelen) is het nodig om zowel te werken aan duurzame bronnen als aan beperking van de warmtevraag. Ook het transport van energie (infrastructuur voor warmte, gas en elektriciteit) maakt onderdeel uit van de puzzel die we moeten leggen. In het gezamenlijk overleg van de werkgroepen warmte en energiebesparing is daarom besloten om aan de stuurgroep REKS voor te stellen beide werkgroepen samen te voegen.

- *Regio-coördinator regionale warmtetransitie:*
  - stelt in samenwerking met de werkgroep warmte & energiebesparing en met de bestuurlijk trekker van het thema ‘warmte’ het Programmaplan 2024 – 2026 op, alsmede de jaarlijkse actualisatie ervan in 2025 en 2026
  - stelt de verantwoording van de besteding van de middelen op
- *Projectgroep en/of regiegroep REKS*
  - bespreekt op ambtelijk niveau het concept van het Programmaplan en jaarlijkse actualisaties voorafgaand aan de bespreking in de stuurgroep REKS
- *Bestuurlijk trekker van het thema ‘warmte’ en/of het thema ‘energiebesparing’¹*
  - brengt het programmaplan en de jaarlijkse actualisaties ter bespreking en vaststelling in bij het overleg van de stuurgroep REKS
- *Stuurgroep REKS*
  - bespreekt en stemt, indien akkoord, in met de uitvoering van de activiteiten en projecten zoals beschreven in het Programmaplan en de jaarlijkse actualisaties
- *POHO EK&G en/of POHO Fysiek*
  - stemt in met de inzet van middelen zoals beschreven in het Programmaplan en de jaarlijkse actualisaties.

2.5 Uitvoering en de rol van een eventueel ‘Centre of Expertise’ (flexpool)

Voor elke van de uit te voeren activiteiten en projecten wordt in principe een medewerker van één van de gemeenten als trekker of aanspreekpunt benoemd. De regio-coördinator fungeert daarbij als ondersteuner en back-up voor elk van de trekkers.

Voor de daadwerkelijke uitvoering van de projecten is budget beschikbaar vanuit de SpUK middelen. Deze middelen kunnen ingezet worden door middel van opdrachtverlening aan externen.

---

¹ nader te bepalen in Stuurgroep REKS

Momenteel wordt er op het niveau van de REKS gewerkt aan een voorstel voor de vorming van een regionaal 'Centre of Expertise' (flexpool) met bemensing voor de uitvoering van (advies)projecten. Het gaat om taken die niet (kunnen) worden opgepakt door de gemeenten zelf. De flexpool is aanvulling op de gemeentelijke capaciteit en kwaliteit.

3 Programma 2024 – 2026: Activiteiten en Projecten

3.1 Stand van zaken

3.1.1 *Vorderingen binnen de REKS*

In het kader van de REKS 1.0 en de voortgangsrapportage 2023 zijn al diverse activiteiten op het gebied van de warmtetransitie uitgevoerd:

- 2019: [RSW 1.0](#)
- 2020: [MKBA](#)
- 2023: [RSW 2.0](#)

De MKBA uit 2020 heeft zich gericht op het vergelijken van een aantal (7) alternatieve samenhangende investeringspakketten gericht op het bereiken van 100% duurzame warmte in 2050. De MKBA laat zien dat voor elk van de alternatieven omvangrijke investeringen nodig zijn. Waar aansluiting op een nieuw warmtenet nodig is, bestaat circa 50 procent van de kosten uit de aanleg van warmteleidingen en aansluiting van de woning. De investeringen realiseren het beoogde doel, namelijk lagere emissies. Deze vermeden emissies vormen de belangrijkste maatschappelijke baat van de transitie. De maatschappelijke waarde van de vermeden emissies wordt in de systematiek van deze MKBA lager gewaardeerd dan de maatschappelijke kosten waardoor het MKBA-saldo voor elk van de projectalternatieven negatief is.

Het alternatief op basis van groengas heeft relatief de beste verhouding tussen kosten en baten, hierbij is wel van belang of het aanbod in de regio voldoende zal zijn om aan de vraag naar groengas voor de warmtevoorziening te voldoen.

De MKBA laat verder zien dat warmtevoorziening via een regionaal warmtenet relatief gunstiger is dan de aanleg van lokale warmtenetten. Voor een bronnenstrategie is van belang dat er geen grote verschillen zijn tussen de warmtebronnen die geschikt zijn voor aansluiting op een regionaal net.

De RSW heeft zich met name gericht op het inventariseren van de warmtevraag en warmteaanbod binnen de regio en op de mogelijkheden om op projectniveau tot een koppeling van de vraag aan het aanbod te kunnen komen. In de RSW 2.0 is onder andere tot een overzicht gekomen van de totale warmtevraag in de regio. De TVW's van de gemeenten (2021) zijn daarbij het startpunt en uitgangspunt geweest. In een gezamenlijke werksessie gaven gemeenten een toelichting op nieuwe inzichten en ontwikkelingen. Op basis van de TVW's en de toelichting is de warmtevraag verdeeld in de volgende drie onderdelen:

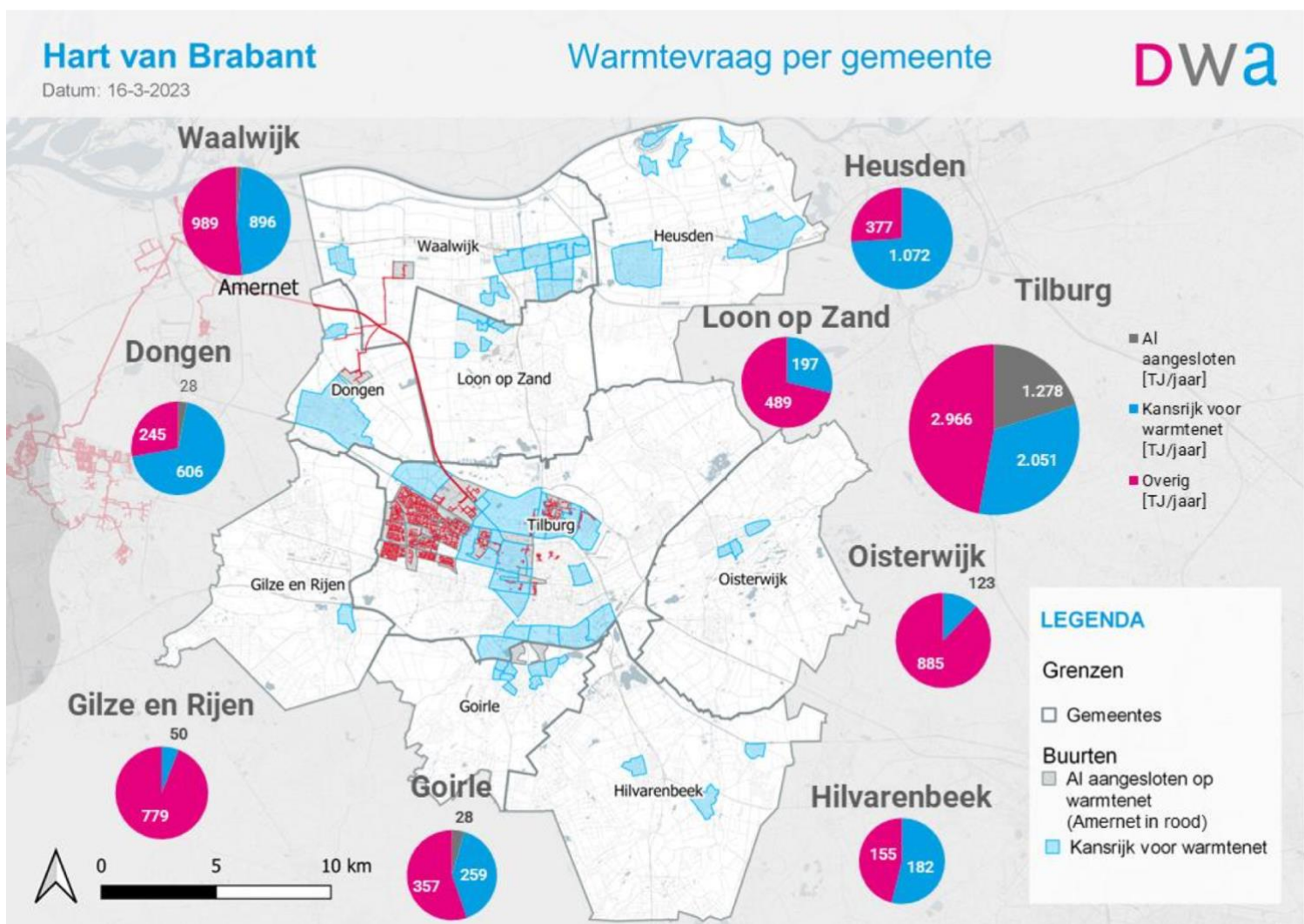
1. Warmtevraag woningen/gebouwen die al op een warmtenet zijn aangesloten.
2. Warmtevraag woningen/gebouwen die in de TVW in een potentiële 'warmtenetwijk' staan.
3. Resterende, overige warmtevraag.

Hierbij is gekeken we naar de warmtevraag van woningen en overige gebouwen. De warmtevraag van industriële processen maakt geen onderdeel uit van de analyse. De

totale toekomstige warmtevraag van de regio in 2030 bedraagt 11.234 TJ. Voor deze toekomstige warmtevraag rekenen we met een ondergrens van 20% reductie door energiebesparende maatregelen. Dit is exclusief de nieuwbouw. De verwachting is dat er circa 40.000 nieuwe woningen bijkomen (aantal genoemd als indicatie in werkgroep warmte²). Dit betekent een extra warmtevraag van circa 800 TJ. De procentuele verdeling over de hiervoor genoemde onderdelen is als volgt:

- aansluiten op bestaande warmtenetten: 10%;
- warmtenetwijken: 39%;
- overig: 51%.

Dit heeft geleid tot het overzicht zoals in onderstaande figuur is weergegeven:

Figuur 3.1 : Warmtevraag per gemeente

² In de SRBT Woondeal (2023) wordt voor de periode tot 2030 voor de regio Hart van Brabant een streefcijfer van 22.145 (netto) groei van de woningvoorraad genoemd. Het aantal van 40.000 voor de periode tot 2050 lijkt daarmee realistisch.

In de RSW 2.0 is daarnaast een uitgebreide beschrijving van beschikbare warmtebronnen in de regio opgenomen. Tevens is daarin uitgebreid ingegaan op het voor deze regio belangrijke Amernet waarop in totaal (ook buiten deze regio) 51.000 woningequivalenten zijn aangesloten.

3.1.2 Ontwikkelingen op landelijk en provinciaal niveau

Op landelijk niveau zien we dat er belangrijke ontwikkelingen zijn op het gebied van de wetgeving.

De *Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie* is inmiddels door de 2^e Kamer aanvaard en zal naar verwachting begin 2025 van kracht worden. Hiermee krijgen gemeenten de mogelijkheid om te besluiten om de levering van aardgas in aangewezen wijken op termijn daadwerkelijk te beëindigen.

De *Wet collectieve warmtevoorziening* is geagendeerd voor bespreking en stemming in de 2e Kamer en zal mogelijk medio 2025 van kracht gaan worden.

Ook met de andere trajecten uit de wetgevingsagenda rond de warmtetransitie worden vorderingen gemaakt.

Op provinciaal niveau zien we dat de provincie Noord-Brabant zich door middel van ‘warmtedialogen’ oriënteert op haar rol binnen de warmtetransitie. De mogelijkheid van de inrichting van een provinciaal warmtebedrijf is daarbij zeer reëel. In de 2e helft van 2024 zal hierover meer duidelijkheid komen.

3.1.3 Regionale accenten en prioriteiten

De regio Hart van Brabant ziet de warmtetransitie als één van de grote opgaven voor de komende jaren. Daarbij is er een aantal aspecten waar we nadrukkelijk aandacht aan zullen geven, omdat we die aspecten cruciaal vinden voor het slagen van de transitie of bijvoorbeeld omdat we vinden dat die aspecten tot nu toe onderbelicht worden:

- De betaalbaarheid van de transitie, zowel waar het gaat om investeringen in isolatie-maatregelen en warmte-alternatieven als om de leverings- en netwerkkosten, is essentieel voor het draagvlak. We zien dat er op rijksniveau aandacht is voor dit aspect, maar tegelijkertijd zien we in de praktijk dat de kosten voor duurzame warmte nog steeds vaak hoger uitvallen dan de kosten voor traditionele fossiele verwarming.
- We zien dat het klimaat in snel tempo verandert en dat daarmee de vraag naar koeling in de zomer ook steeds belangrijker wordt. Het is belangrijk om dit aspect ook mee te nemen in de transitie. Ook een klimaatstresstest kan daarbij een rol spelen.
- Bij keuzes voor warmtebronnen zijn de aspecten leveringszekerheid en continuïteit belangrijke criteria
- De warmtetransitie speelt op alle schaalgroottes, we stemmen daarom af met de andere regio's in Brabant en met de provincie Brabant. We nemen de uitkomsten van de ‘warmtedialogen’ ook nadrukkelijk mee in onze verdere acties.

3.2 Activiteiten en Projecten

De kern van dit programmaplan wordt gevormd door de beschrijving van de activiteiten en projecten die in de periode 2024 t/m 2026 uitgevoerd gaan worden om de 9 gemeenten te ondersteunen in hun opgave in het kader van de warmtetransitie. De gedachte daarbij is dat door de regionale samenwerking de gemeenten meerwaarde kunnen creëren voor elkaar en door taakverdeling de beschikbare middelen en capaciteit effectiever kunnen inzetten.

Samenwerking tussen de gemeenten (en de andere partijen in de REKS) is daarbij een kans en niet voor alle onderdelen een must. Niet alle gemeenten in de regio gaan in hetzelfde tempo en het is niet gewenst dat een voorloper zou worden geremd door gemeenten met een lager tempo of dat een gemeente overhaaste keuzes maakt om maar bij te kunnen benen. Maar ook bij een verschil in tempo kunnen we van elkaar leren en gemeenten kunnen wellicht op een later moment aanhaken bij gemeenten die voorwerk gedaan hebben.

In dit programmaplan zijn alléén projecten opgenomen die we uitvoeren in het kader van de regionale samenwerking. Daarnaast maakt elke gemeente, in het kader van de regierol, zelf zijn eigen warmteprogramma.

De projecten in het programma bestaan in eerste instantie uit de projecten die eerder in de plannen van aanpak van beide werkgroepen zijn opgesteld. Daarnaast zijn een aantal nieuwe projecten opgenomen. De projecten zijn thematisch ingedeeld in:

- Thema 1: Voorbereiding maatregelen fysieke leefomgeving
- Thema 2: Doelgroep-benadering
- Thema 3: Samenwerking met andere partijen
- Thema 4: Kennis en beleid voor gemeenten

De projecten zijn genummerd aan de hand van de bovenstaande thema's. In bijlage 1 is voor elk project een nadere beschrijving opgenomen.

3.2.1 *Thema 1: Voorbereiding maatregelen fysieke leefomgeving*

De warmtetransitie heeft grote impact op de fysieke leefomgeving in de gemeenten. Alternatieve warmtebronnen worden ontsloten (geothermie, aquathermie, groen gas etc.), infrastructuur uitgebreid of aangelegd, installaties worden vervangen en woningen en andere gebouwen worden geïsoleerd.

Onder de noemer 'Voorbereiding maatregelen fysieke leefomgeving' nemen we als eerste thema in dit programmaplan een aantal projecten op die de gemeenten ondersteunen bij de voorbereiding en implementatie van deze maatregelen.

Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het beter in beeld brengen van de daadwerkelijke mogelijkheden van alternatieve warmtebronnen zoals geothermie, aquathermie en groen gas. We kijken daarbij zoveel mogelijk naar concrete locaties en projecten. Deze kunnen een regionaal karakter hebben omdat ze ofwel gemeentegrensoverschrijdend zijn (geothermie, aquathermie Wilhelminakanaal, groen gas, collectiviteit van

individuele oplossingen), ofwel omdat er voor alle gemeenten leereffecten te halen zijn uit lokale projecten in andere gemeenten (voorbeeld aquathermie uit waterplassen).

Voor 'groen gas' als potentieel alternatief voor aardgas geldt dat er voor de gebouwde omgeving op termijn (na 2030) mogelijk een rol is weggelegd. In het programmaplan nemen we een project op om meer zicht te krijgen op die toekomstige potentie en ook te kijken naar het verdelingsvraagstuk dat daarbij speelt.

Tabel 1: Projecten, doelen en activiteiten rond het thema ‘Vorbereiding maatregelen fysieke leefomgeving’

	Project	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Thema 1: Fysieke Maatregelen			
1.1.	Uitwerken van kansrijke combinaties van warmtevraag en warmtebronnen	In de RSW 2.0 zijn per gemeente mogelijk kansrijke combinaties van warmtebron en warmtevraag in beeld gebracht. Het doel van dit project is om kansrijke combinaties verder uit te werken, eventueel tot op het niveau van een haalbaarheidsstudie. In bijlage 2 zijn de voorgestelde projecten nader omschreven.	1) kansrijke combinaties selecteren 2) warmtevraag en -aanbod in beeld brengen 3) haalbaarheidsstudie uit voeren
1.1.a	Geothermie Tilburg Zuid/Goirle/Hilvarenbeek	<i>Doelstelling voor Tilburg Zuid in verkenningsfase:</i> -inzicht krijgen op het potentieel van warmte voor Tilburg en omliggende gemeenten binnen onze Opsporingsvergunning geothermie en dit potentieel koppelen aan een concrete warmtevraag. -samenwerkingsverbanden en randvoorwaarden realiseren om het project naar een volgende stap (vorbereiding van de realisatiefase) te krijgen. Deze doelen hebben betrekking op de fase van de verkregen opsporingsvergunning	1)Onderzoek naar ondergrondse potentie: opdracht verstrekken aan adviesbureau voor bureaustudie 2)Koppeling aan bovengrondse afzet: mogelijke afzet van de warmte in beeld brengen
1.1.b	Energiehub De Wildert/Kraaiven/Vossenbergsplinder en omgeving	In het zuidwesten van Dongen zijn er bij de bedrijven Ardagh en Coca Cola mogelijkheden om tot benutting van restwarmte te komen. Voor Ardagh is er inmiddels al een inventarisatie van mogelijkheden gedaan. Daarnaast is er ook sprake van congestie op het elektriciteitsnet en wordt vanuit het POB gekeken naar mogelijkheden voor een Energyhub. Daarbij wordt ook het naastgelegen bedrijventerrein Vossenbergsplinder in Tilburg betrokken. Doelstelling van dit project is om te komen tot benutting van eventueel beschikbare restwarmte van Ardagh Glass en Coca Cola, in samenhang met de overige energetische aspecten op deze bedrijventerreinen.	In samenwerking tussen de gemeenten Tilburg , Dongen en Loon op Zand zal een opdracht worden verstrekt om de situatie qua energiestromen integraal in beeld te brengen en in scenario's de kansen en bedreigingen te schetsen. In de REKS 1.0 is voor dit gebied al gesproken over de mogelijkheden om tot een energyhub te komen, waarbij warmte ook een onderdeel van de energiehuishouding vormt. Deze scenario's vormen vervolgens het uitgangspunt voor het uitwerken van concrete mogelijkheden op de bedrijfsterrinen voor duurzame opwek, opslag en conversie. In het totale plaatje spelen de ontwikkelingen rond VAWOZ, Delta Rijn Corridor, waterstof en het regionale warmtenet ook een belangrijke rol.
1.1.c	Aquathermie uit Wilhelminakanaal	Inzicht in daadwerkelijke aquathermie-mogelijkheden Wilhelminakanaal, in verband met met verdeling beschikbare warmte, ook buiten regio Hart van Brabant	1) Bestaande gegevens in beeld brengen, 2) Kaders vaststellen in overleg met waterbeheerder (rijkswaterstaat), 3) op laten stellen bovenregionaal 'waterenergieplan' i.o.m. MRE en West-Brabant
1.1.d	Groen Gas	Zicht krijgen op daadwerkelijke mogelijkheden van duurzame gassen voor gebouwde omgeving in de periode na 2030	1) Onderzoek uit laten voeren naar verwachte toekomstige beschikbaarheid duurzame gassen in de periode na 2030, 2) Zicht krijgen op toekomstig rijksbeleid rond inzet duurzame gassen voor gebouwde omgeving, 3) Onderzoeken infrastructurele implicaties mogelijke toekomstige inzet duurzaam gas (behoud gas-infra) 4) Globaal handelingsperspectief opstellen voor gemeenten met aandacht voor het verdelingsvraagstuk en de systematiek van Garanties van Oorsprong.

Tabel 1(vervolg): Projecten, doelen en activiteiten rond het thema ‘Vorbereiding maatregelen fysieke leefomgeving’

	Project	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Thema 1: Fysieke Maatregelen			
1.1.	Uitwerken van kansrijke combinaties van warmtevraag en warmtebronnen	In de RSW 2.0 zijn per gemeente mogelijk kansrijke combinaties van warmtebron en warmtevraag in beeld gebracht. Het doel van dit project is om kansrijke combinaties verder uit te werken, eventueel tot op het niveau van een haalbaarheidsstudie. In bijlage 2 zijn de voorgestelde projecten nader omschreven.	1) kansrijke combinaties selecteren 2) warmtevraag en -aanbod in beeld brengen 3) haalbaarheidsstudie uit voeren
1.1.e	<i>Regionaal warmtenet</i>	<i>Het Amernet, met Ennatuurlijk als exploitant, is op dit moment een groot regionaal warmtenet in de regio's Hart van Brabant en West-Brabant waarvan de toekomstige ontwikkeling onzeker is. Zowel wat betreft de bronnen van het net als wat betreft de toekomstige eigendomssituatie is er nog geen duidelijkheid. Ennatuurlijk stelt zich op dit moment nog zeer afwachtend op. De komende periode zal er naar verwachting meer duidelijkheid gaan komen over eigendom en beheer van het net (afhankelijk van het wetgevingstraject van de Wet collectieve warmte en de standpuntbepaling van de provincie over een warmtebedrijf) en over het bronnenpotentieel (restwarmtebuis Moerdijk en geothermie). Ook de Gasunie bezint zich op haar potentiële rol. Veel gemeenten in de regio benoemen in hun TVW wijken als 'geschikt voor een warmtenet'. Voor veel gemeenten, ook aan de oostkant van de regio (Loon op Zand, Dongen), is een grootschalig warmtenet een van de weinige alternatieve bronnen van warmte. Geothermie uit de regionale ondergrond zou daarbij een bron voor dat warmtenet kunnen zijn. Er is bij die gemeenten, maar ook bij andere, grote behoefte aan duidelijkheid over de vraag in hoeverre die wijken in de toekomst zouden kunnen rekenen op aansluiting op een (uitgebreid) regionaal warmtenet. Doelstelling van dit project is om daarin meer duidelijkheid en houvast te verschaffen, zowel wat betreft de infrastructuur (het warmtenet) als wat betreft de potentiële bron (mogelijk geothermie).</i>	<i>1) de richting van de ontwikkelingen is sterk afhankelijk van het wetgevingstraject en van het provinciaal beleid inzake een warmtebedrijf, 2) in de loop van 2024/2025 zal hier naar verwachting meer duidelijkheid over komen, 3) zodra de contouren duidelijker worden kunnen er onderzoeken gedaan worden naar de mogelijkheden voor gemeenten om aan te sluiten op een regionaal warmtenet</i>
1.1.f	<i>Aquathermie uit grote waterplassen</i>	<i>In diverse gemeenten wordt in de TVW gewezen op de mogelijkheden om warmte uit grote waterplassen (zandwinputten) te gebruiken voor aquathermie. Toch is er nog relatief weinig ervaring met de daadwerkelijke toepassing in projecten. In de gemeente Goirle bevinden zich 2 waterplassen met potentie voor aquathermie (Oostplas en Surfplas). Voor deze plassen zal een onderzoek worden uitgevoerd naar praktische mogelijkheden van toepassing van aquathermie en de randvoorwaarden die daarbij dan gelden. Daarbij zal gekeken worden naar zowel technisch als financiële aspecten (businesscase). Aquathermie wordt ook in veel andere gemeenten als potentiële alternatieve warmtebron gezien, soms uit waterplassen (Het Blauwe Meer Loon op Zand bijvoorbeeld), maar ook andere wateren (zoals de Maas) worden genoemd. Onderdeel van het onderzoek zal zijn dat de resultaten gepresenteerd worden aan de andere regio-gemeenten en dat daarbij leerpunten worden geformuleerd voor de eventuele toepassing van aquathermie in andere gemeenten in de regio.</i>	<i>1) opstellen uitvraag voor haalbaarheidsonderzoek 2) verstrekken opdracht en begeleiden onderzoek 3) organiseren kennisdeelsessie</i>

Tabel 1(vervolg): Projecten, doelen en activiteiten rond het thema ‘Vorbereiding maatregelen fysieke leefomgeving’

	Project	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Thema 1: Fysieke Maatregelen			
1.2	Collectiviteit van individuele oplossingen	In veel gemeenten zullen individuele oplossingen (warmtepompen) een belangrijk alternatief voor aardgas zijn. Voor die gemeenten is het een belangrijke opgave om hieraan sturing te geven. Een onderdeel daarvan is het onderscheiden van doelgroepen op basis van kenmerken van bewoners, gebouwen en gebied. En vervolgens het communiceren van de juiste boodschap naar de juiste doelgroep. In dit project zullen we, na een inventarisatie van de ervaringen die eerder in het land zijn opgedaan, een doelgroepgerichte aanpak ontwerpen om woningeigenaren te stimuleren en te ondersteunen bij de overstap naar een individuele aardgasvrije oplossing. Eventueel gecombineerd met een regionale marktbenadering/uitvraag.	1)inventarisatie van ervaringen en geleerde lessen met doelgroep benadering voor individuele oplossingen 2)ontwerpen en toepassen van een aanpak voor een aantal specifieke doelgroepen.
1.3	Geothermie versnelling	Belemmeringen voor de ontwikkeling van geothermie zoveel mogelijk wegnemen zodat een snellere inzet ervan kan worden gerealiseerd	1) financiële bijdrage aan het 'Actieplan versnelling Geothermie' 2) Deelname aan één vd werkgroepen van het actieplan 3) Terugkoppeling vorderingen en resultaten in werkgroep
1.4	Monitoring SMP's	In vrijwel alle gemeenten in de regio loopt inmiddels een traject met het opstellen van Soorten Management Plannen (SMP's) om daarmee het natuurvriendelijke isoleren te ondersteunen. Een gezamenlijke regionale aanpak voor het opstellen van de SMP's is daarom niet meer opportuun. Wel is er nog steeds de behoefte om de ervaringen met SMP's en natuurvriendelijke isoleren te delen en van elkaars ervaringen te leren. Het eerder beoogde project uiet het plan van aanpak energiebesparing zal daarom in die richting worden bijgestuurd.	1) duidelijkheid krijgen over: 'ik heb nu een SMP, wat kan ik ermee?' 2) uitwisselen van ervaringen, delen van best-practises en komen tot 'work-arounds' in de praktijk 3) gezamenlijk optrekken in het geven van signalen richting provincie en rijk 4) gezamenlijk opstellen van communicatiebeleid en tools richting inwoners en bedrijven 5) creëren van een regionale pool van gecertificeerde bedrijven die volgens de NVI aanpak mogen isoleren 6) regionaal meer bedrijven opleiden met de juiste methodes

3.2.2 Thema 2: Doelgroep benadering

De warmtetransitie is niet alleen een technisch verhaal. Meer nog dan bij duurzame opwek, komt de warmtetransitie ‘achter de voordeur’, beïnvloedt onze manier van wonen en werken en heeft financiële impact. De sociale transitie is daarom waarschijnlijk zelfs veel groter en complexer dan de technische transitie.

Onder het thema ‘Doelgroep benadering’ vallen de projecten die zich richten op het creëren van draagvlak bij bewoners en bedrijven, het bevorderen van participatie, het ontzorgen van inwoners en bedrijven in de uitvoering van maatregelen, etcetera.

Een belangrijk project onder dit thema is de ontwikkeling van een integraal verduurzamingsloket voor woningeigenaren. Onder de noemer ‘One Stop Shop’ neemt de gemeente Tilburg het voortouw en sluiten de andere gemeenten om tot een regionaal loket te komen.

Tabel 2: Projecten, doelen en activiteiten rond het thema ‘Doelgroep benadering’

	Project	Relatie tot PVA/Subsidie-aanvraag NPLW en Provincie	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
2.1	Ontsluiten informatie sociale aspecten (communicatie en participatie) in warmtetransitie. Hoe betrek je optimaal de inwoners?)	Project W3 en W5 van NPLW aanvraag	Een gezamenlijke visie en aanpak op de sociale componenten die de warmtetransitie met zich meebrengt. We willen onderzoeken hoe we in het voortraject bewoners beter kunnen betrekken zodat ze zich beter kunnen voorbereiden op het traject. Vaak gaat het om hun eigen huur- of koopwoning waar er iets staat te gebeuren. Dit betekent dat de transitie dichterbij komt. Vraagstukken die verder moeten worden uitgewerkt: Hoe kun je inwoners hier goed op voorbereiden? Hoe ga je om met energiebesparing en energiearmoede?	1) inventariseren wat er op dit gebied al bekend is 2) Daaruit een praktisch handelingsperspectief te formuleren waar gemeenten mee verder kunnen
2.2	Verkenning regionaal loket (one stop shop idee)	Project E2 van aanvraag provincie	Een loket voor waar alle woningeigenaren van de regiogemeenten terecht kunnen voor een geheel ontzorgde aanpak van de verduurzaming van de eigenwoning.	1) Een financiële bijdrage vanuit het provinciale budget 2) Gemeente Tilburg neemt het initiatief voor de ontwikkeling van het loket, eerste stap is aanbesteding van de inhoudelijke uitwerking van de beoogde uitvoeringsorganisatie . 3) Een zestal gemeenten is betrokken in de klankbordgroep
2.3	Energieprogramma: Landelijk kennis- en leerprogramma TNO	Project E4 van aanvraag provincie	Aanpak van Energie-armoede bij inwoners van de gemeenten	1) leveren financiële bijdrage aan het programma 2) inbrengen ervaringen van gemeenten in het programma 3) bijwonen van kennisbijeenkomsten in de regio die door TNO worden georganiseerd

3.2.3 Thema 3: Samenwerking met stakeholders

Er zijn, naast de bewoners en bedrijven, veel overige stakeholders in de warmtetransitie. Dat zijn bijvoorbeeld organisaties en bedrijven die een betrokkenheid bij en belang hebben in het onderwerp. Denk daarbij aan netbeheerders, woningbouwcorporaties, energiecoöperaties, brancheverenigingen van aannemers, installatiebedrijven, energiebedrijven. Maar ook aan de publieke warmtebedrijven die waarschijnlijk ook gaan komen op lokale, regionale en provinciale schaal.

Ook andere organisaties uit het maatschappelijke middenveld, zoals de Brabantse Milieufederatie (BMF) zijn belangrijke partners in de warmtetransitie.

De optimale manier van samenwerking op regionaal niveau met al die partijen is op dit moment nog niet ver uitgewerkt. Diverse vormen van afstemming zijn denkbaar, van één-op-één tot een grote integrale overlegtafel bijvoorbeeld in de vorm van een klankbordgroep. Dit zal de komende maande verder worden uitgewerkt.

Tabel 3: Projecten, doelen en activiteiten thema ‘Samenwerking met stakeholders’

	Project	Relatie tot PVA/Subsidie-aanvraag NPLW en Provincie	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
3.1	Samenwerking met bedrijfsleven	Project W4 van NPLW aanvraag	Een betere samenwerking met bedrijven (bijvoorbeeld installatiebedrijven)	Een Green Deal sluiten met de installatiebranche
3.2	Samenwerking met woningcorporaties	Project W4 van NPLW aanvraag	Uitbreiding en verbetering samenwerking met woningcorporaties	Organiseren van een regionale overlegtafel voor de afstemming met woningbouwcorporaties en andere partijen
3.3	Samenwerking met energiecoöperaties		De rol van lokale energiecoöperaties en energiegemeenschappen verbreedt zich steeds meer ook tot de warmtetransitie. Er is behoefte aan meer structuur om de rol van de coöperaties als ‘maatschappelijk vertegenwoordiger’ praktisch, maar ook juridisch vorm te kunnen geven. Doelstelling daarbij is creëren van een langdurige en duurzame samenwerking en het voorkomen van rechtmatigheidsproblemen bij het verstrekken van middelen.	Nader te bepalen in de werkgroepen met de 'onderkoopel-organisatie' wat we concreet zouden kunnen doen. Mogelijk een aanvulling opstellen op de bestaande samenwerkingsovereenkomst, specifiek gericht op de warmtetransitie.

3.2.4 Thema 4: Kennis- en beleidsontwikkeling

Er is enorm veel kennis en informatie beschikbaar rondom de warmtetransitie, zowel over de technische als over de sociale aspecten. Daarnaast ontwikkelt de kennis zich ook razendsnel verder en zorgt de vermeerdering van kennis voor een overload aan informatie waardoor het voor gemeenten, met name de kleinere gemeenten, soms moeilijk is om de weg daarin te vinden en alles bij te houden.

Daarnaast worden gemeenten ook geacht beleid te maken in de vorm van bijvoorbeeld het verplichte ‘warmteprogramma’ dat alle gemeenten uiterlijk eind 2026 moeten vaststellen.

De projecten binnen dit thema richten zich op de ondersteuning van de gemeenten bij het maken van beleid en programma’s en op het ontsluiten en toegankelijk maken van de veelheid aan informatie en kennis.

Tabel 4: Projecten, doelen en activiteiten thema ‘Kennis- en beleidsontwikkeling’

Thema 4: Kennis- en beleidsontwikkeling			
Project	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	
4.1	Opstellen gemeentelijke warmteprogramma's 2026	1) Samenwerking en delen van kennis en ervaring bij het opstellen van de warmteprogramma's 2) Afstemming van de inhoud van de warmteprogramma's tussen de regiogemeenten onderling, met andere brabantse regio's en met de netbeheerders	1) Organiseren van warmteprogramma-sessies met de 9 gemeenten 2) In beeld brengen mogelijkheden op het elektriciteitsnet in de regio in de periode tot 2030 3) Organiseren van overleg en afstemming met netbeheerders, provincie en andere brabantse regio's
4.2	Omgaan met nieuwe en gewijzigde regelgeving	De gemeenten op de hoogte houden van de stand van zaken rond de regelgeving en wat dat betekent voor hun handleingsperspectief.	Organiseren van 1 of meer 'specials' van het werkgroep-overleg rond dit thema

4 Kosten en Financiering

4.1 Financiële middelen

Het programma wordt gefinancierd met middelen die ter beschikking gesteld worden door derden (Provincie Noord-Brabant en Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties). Daarnaast wordt ervan uitgegaan dat de gemeenten voor de begeleiding van het programma (deelname in werkgroep en invulling trekkerschap voor 1 of meer projecten) een beperkte capaciteit beschikbaar stellen.

Onderdeel Energiebesparing: Begrotingssubsidie Provincie Noord-Brabant

In 2023 is door een kwartiermaker een 'Bouwstenennotitie Energiebesparen in Hart van Brabant' opgesteld. Mede naar aanleiding daarvan is vanuit de werkgroep energiebesparing eind 2023 een 'Plan van Aanpak Regionale ondersteuning Energiebesparing' uitgewerkt.

Voor de uitvoering van dat Plan van Aanpak is door de provincie Noord-Brabant op 14 december 2023 aan de gemeente Tilburg (als penvoerder voor de regio) een subsidie verstrekt van € 150.000,=.

Onderdeel Warmte: SpUK NPLW

Via het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW) is door de minister van VRO een specifieke uitkering (SpUk) beschikbaar gesteld ten behoeve van de regionale structuur warmtetransitie. Op 4 december 2023 is in dat kader een uitkering toegekend aan de regio Hart van Brabant ter hoogte van € 456.524,= (incl. BTW). Deze uitkering geldt voor de periode 1 juli 2023 tot en met 31 december 2026, maar ook in de jaren 2024 en 2025 kan een SpUk worden aangevraagd.

De maximale hoogte van de SpUk in 2024 en 2025 bedraagt voor Hart van Brabant € 258.367 per jaar.

Dit betekent dat in de periode van 1 juli 2023 tot en met 31 december 2026 voor de regio Hart van Brabant in totaal een bedrag beschikbaar is van:

Periode	Bedrag
1 juli 2023 – 31 december 2026 (reeds beschikt)	€ 456.524
1 januari 2024 – 31 december 2026 (nog aan te vragen)	€ 258.367
1 januari 2025 – 31 december 2026 (nog aan te vragen)	€ 258.367
Gehele periode tot 31 december 2026	€ 973.258

In onderstaande tabel is voor de periode 2023 t/m 2026 het overzicht van kosten en dekkingen van het gehele programma weergegeven.

	Project	Totaal geraamde inzet budget periode 2023 - 2026	Budget uit provinciaal project	Budget SpUK NPLW 2023/2024	Budget SpUK NPLW 2025	Budget SpUK NPLW 2026
	Thema 1: Fysieke Maatregelen					
1.1.	Uitwerken van kansrijke combinaties van warmtevraag en warmtebronnen					
1.1.a	Geothermie Tilburg Zuid/Goirle/Hilvarenbeek	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
1.1.b	Restwarmte Ardagh Glass / Coca Cola	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
1.1.c	Aquathermie uit Wilhelminakanaal	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
1.1.d	Groen Gas	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
1.1.e	Regionaal warmtenet	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
1.1.f	Aquathermie uit grote waterplassen	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
		XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
1.2	Collectiviteit van individuele oplossingen	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
1.3	Geothermie versnelling	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
1.4	Monitoring SMP's	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
	Thema 2: Doelgroep-benadering	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
2.1	Ontsluiten informatie sociale aspecten (communicatie en participatie) in warmtetransitie. Hoe betrek je optimaal de inwoners?)	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
2.2	Verkenning regionaal loket (one stop shop idee)	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
2.3	Energieprogramma: Landelijk kennis- en leerprogramma TNO	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
	Thema 3: Samenwerking met stakeholders	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
3.1	Samenwerking met bedrijfsleven	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
3.2	Samenwerking met woningcorporaties	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
3.3	Samenwerking met energiecoöperaties	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
	Thema 4: Kennis- en beleidsontwikkeling	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
4.1	Opstellen gemeentelijke warmteprogramma's 2026	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
4.2	Omgaan met nieuwe en gewijzigde regelgeving	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
	Coördinatie Programma	€ 349.099,52		€ 87.274,88	€ 130.912,32	€ 130.912,32
	Bijkomende kosten (ondersteuning, zaalhuur, materiaal, accountant etc)	€ 45.000,00		€ 15.000,00	€ 15.000,00	€ 15.000,00
	Nog toe te wijzen budget	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
	Kosten verantwoording provinciale subsidie	€ 7.500,00	€ 7.500,00			
	TOTAAL	€ 1.061.599,52	€ 117.500,00	€ 432.274,88	€ 258.367,00	€ 258.367,00

4.2 Inzet capaciteit

De middelen die in het kader van de ‘Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie’ (SpUK NPLW) beschikbaar worden gesteld zijn onder andere bedoeld voor het aanstellen van een regio-coördinator.

Deze regiocoördinator is, conform de SpUK, verantwoordelijk voor:

- a. het organiseren van een regionaal afstemmingsoverleg over de lokale warmtetransitie of zorgen dat bestaande overleggen die zich hiervoor lenen worden voortgezet;
- b. het zijn van aanspreekpunt voor accounthouders van het NPLW;
- c. het leveren van voortgangsinformatie;
- d. het verspreiden van kennis en het ontvangen van informatie van het NPLW;
- e. het deelnemen aan bijeenkomsten voor het netwerk van regiocoördinatoren en het doorgeven van signalen en lessen aan de accounthouders van het NPLW; en
- f. het coördineren van de aansluiting van relevante partijen bij het afstemmingsoverleg naar behoefte van de regio.

Daarnaast zijn de middelen van de SpUK NPLW bedoeld voor

- a. het organiseren of inhuren van expertise voor of ondersteuning van de warmtetransitie en het
- b. op regionaal niveau naar behoefte verbinding leggen met andere bovenlokale opgaven.

In het programmaplan is daartoe een ‘regiocoördinator warmtetransitie’ opgenomen met een inzet van gemiddeld 24 uur/week. De kosten van deze inzet komen ten laste van de SpUK NPLW.

Daarnaast wordt er in het programmaplan van uitgegaan dat de deelnemende gemeenten ook capaciteit beschikbaar stellen in de vorm van deelname aan afstemming en overleg, en in de vorm van trekenschap in de projecten. De benodigde capaciteit hiervoor zal per gemeente variëren, maar uitgegaan wordt van circa 4 uur/week per gemeente.

Hierbij kan ook een eventueel nog te realiseren ‘centre of expertise’ met specialistische kennis ten behoeve van de gemeenten een rol spelen.

De overige benodigde capaciteit in de beoogde projecten zal projectmatig worden ingehuurd, gefinancierd met de middelen van de SpUK NPLW.

4.3 Wijze van verantwoording

Bij de verantwoording wordt onderscheid gemaakt in de verantwoording naar de subsidieverstrekkers (Provincie Noord-Brabant en Ministerie van BZK) en de verantwoording naar de samenwerkende partijen in de Regio Hart van Brabant

4.3.1 Verantwoording subsidie-verstrekkers

De wijze van verantwoorden richting de subsidieverstrekkers is vastgelegd in de respectievelijke beschikkingen.

Provincie Noord-Brabant

- Beschikking:
  - Besluit tot verlening begrotingssubsidie naar aangemerkt als projectsubsidie Project: “Regionale uitvoering energiebesparing”
  - Datum: 14 december 2023
  - Kenmerk: C2325470/5372180
- Verantwoording:
  - De subsidie wordt vastgesteld op basis van een verzoek tot vaststelling, dat binnen 13 weken na afronding van het project, maar uiterlijk 1 april 2025 moet worden ingediend. Hieruit moet blijken dat de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend zijn verricht en dat aan de subsidie verbonden verplichtingen is voldaan. Als bewijsstukken dienen bijgevoegd te worden:
    - een **activiteitenverslag** als bedoeld in artikel 4:80 Algemene wet bestuursrecht waarin wordt aangetoond dat;
      - de activiteiten, waarvoor de subsidie is verleend, zijn verricht;
      - aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen is voldaan;
    - een **financieel verslag** dat:
      - aansluit op de begroting waarvoor subsidie is verleend
      - een vergelijking bevat van de begroting met de gerealiseerde inkomsten en uitgaven; en
      - een toelichting bevat op substantiële afwijkingen van de gerealiseerde inkomsten en uitgaven ten opzichte van de begroting;
    - een **controleverklaring**, inclusief een oordeel over de rechtmatigheid, overeenkomstig de Regeling controleprotocol subsidies Noord-Brabant 2020.

Ministerie van BZK

- Beschikking:
  - Specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie³
  - Datum: 4 december 2023
  - Kenmerk: 2023 – 0000725204
- Verantwoording:
  - Via het systeem van single information, single audit (sisa), zoals bepaald in de ministeriële regeling informatieverstrekking sisa.
  - Jaarlijks uiterlijk op 15 juli van de jaren volgend op het begrotingsjaar, zoals geregeld in de Financiële verhoudingswet, artikel 17a

4.3.2 Monitoring en Verantwoording Regio Hart van Brabant

De inhoudelijke voortgang en de resultaten van het programma zullen worden gemonitord in een tussentijdse voortgangsrapportage die in Q2 van 2025 zal worden opgesteld en vervolgens aan de Stuurgroep REKS ter vaststelling zal worden aangeboden.

Op basis van deze voortgangsrapportage wordt dan tevens de precieze verdere invulling van de nog uit te voeren project opgesteld, in de vorm van een herijking van het programmaplan.

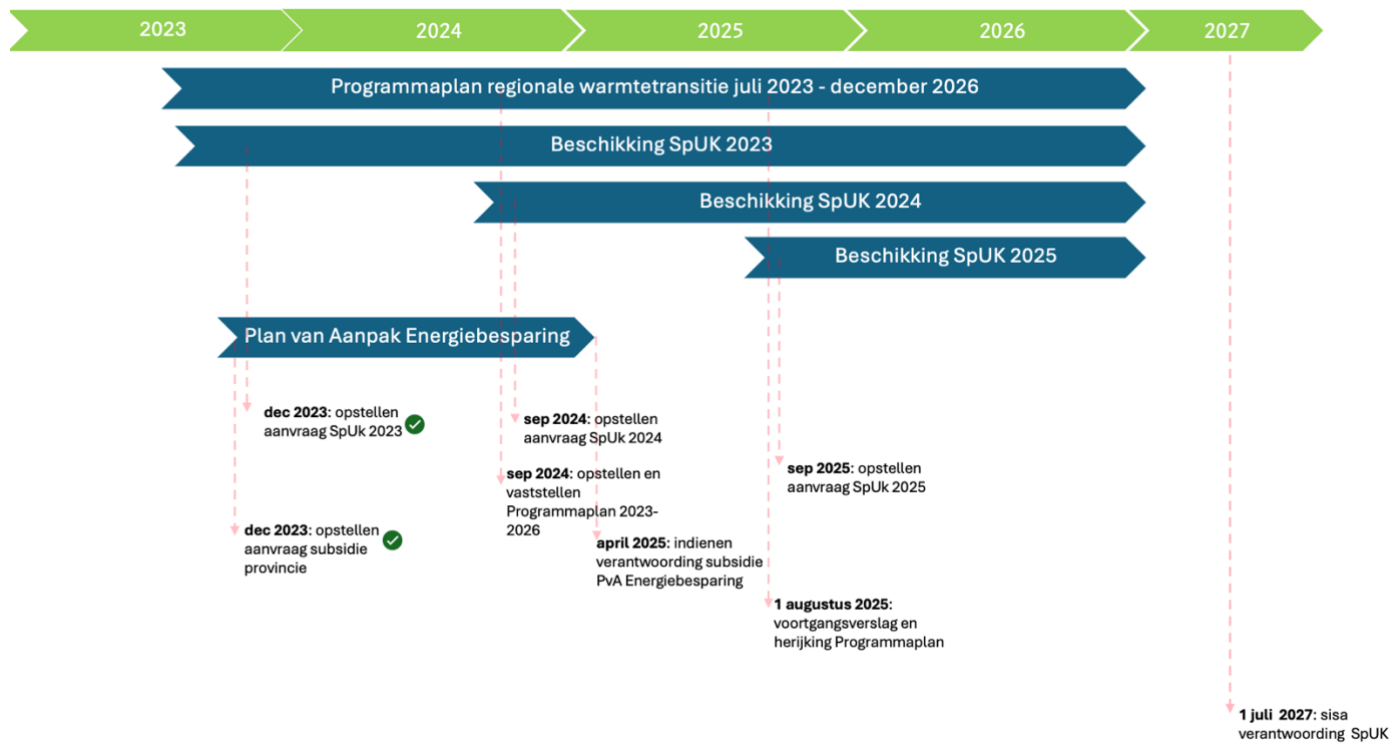
4.4 Planning en tijdslijn

De tijdslijn met daarin de subsidiebeschikkingen, de verantwoordingsmomenten en het programmaplan met de herijkingen, is weergegeven in onderstaande figuur.

---

³ Dit betreft de beschikking voor de periode juli 2023 – 31 december 2026, die in 2023 kon worden aangevraagd. Ook in 2024 en 2025 kunnen uitkeringen worden aangevraagd, voor respectievelijk de periode 2024 – 2026 en de periode 2025 - 2026. In totaal zal er dan sprake zijn 3 beschikkingen, die elk verantwoord dienen te worden.

Figuur 4.1: Tijdenlijn en actiemomenten programma en verantwoording beschikkingen

Bijlage 1: Factsheet per project

Project 1.1	Uitwerken van kansrijke combinaties warmtebron en -vraag
1.1a	<i>Geothermie in Tilburg-Zuid in relatie tot warmtevraag in Goirle en Hilvarenbeek</i>
Trekker:	Maartje van Ginkel (Tilburg)
Doelstelling:	<p>Doel van de geothermieprojecten is om te komen tot de realisatie van deze bronsoort ten behoeve van warmte voor de stad (en mogelijk omliggende gemeenten). Dit project is een eerste stap hiertoe:</p> <p>Doelstelling voor Tilburg Zuid in verkenningsfase:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inzicht krijgen op het potentieel van warmte voor Tilburg en omliggende gemeenten binnen onze Opsporingsvergunning geothermie en dit potentieel koppelen aan een concrete warmtevraag. - samenwerkingsverbanden en randvoorwaarden realiseren om het project naar een volgende stap (voorbereiding van de realisatiefase) te krijgen. <p>Deze doelen hebben betrekking op de fase van de verkregen opsporingsvergunning</p> <p>Doelstelling voor Eavor in dit project:</p> <ul style="list-style-type: none"> - EAVOR (op Tilburg Spinder) is een project van het consortium EAVOR/Ennatuurlijk/EBN. Tilburg is belanghebbende. De gemeente Tilburg wil hiervoor de juiste condities, een goede belangenafweging en een heldere communicatie van het consortium met regionale belanghebbenden. Onder die voorwaarden werkt Tilburg mee aan EAVOR. Met dit regionaal project onderzoeken we de nut en noodzaak van een EAVOR-systeem voor de regio HVB.
Betrokken gemeenten	Tilburg, Goirle, Hilvarenbeek
Activiteiten	<p>1) Onderzoek naar ondergrondse potentie: opdracht verstrekken aan adviesbureau voor bureaustudie</p> <p>2) Koppeling aan bovengrondse afzet: mogelijke afzet van de warmte in beeld brengen</p>
Planning:	<p>Q3 2024: opdracht verstrekking bureau studie</p> <p>Q1 2025: bovengrondse inventarisatie</p> <p>Q2 2025: afronding</p>
Kosten:	
Financiering:	Buiten dit programma
Documenten:	1.1a Geothermie Tilburg Zuid - Goirle - Hilvarenbeek

Project 1.1	Uitwerken van kansrijke combinaties warmtebron en -vraag
1.1b	<i>Restwarmte Ardagh Glass en Coca Cola Dongen</i>
Trekker:	Astrid Egberts / Alfredo Verboom
Situatie en Doelstelling:	In het zuidwesten van Dongen zijn er bij de bedrijven Ardagh en Coca Cola mogelijkheden om tot benutting van restwarmte te komen. Voor Ardagh is er inmiddels al een inventarisatie van mogelijkheden gedaan. Daarnaast is er ook sprake van congestie op het elektriciteitsnet en wordt vanuit het POB gekeken naar mogelijkheden voor een Energyhub. Daarbij wordt ook het naastgelegen bedrijventerrein Vossenbergh in Tilburg betrokken. Doelstelling van dit project is om te komen tot benutting van eventueel beschikbare restwarmte van Ardagh Glass en Coca Cola, in samenhang met de overige energetische aspecten op deze bedrijventerreinen.
Betrokken gemeenten:	Dongen, Tilburg, Loon op Zand
Activiteiten:	In samenwerking tussen de gemeenten Tilburg , Dongen en Loon op Zand zal een opdracht worden verstrekt om de situatie qua energiestromen integraal in beeld te brengen en in scenario's de kansen en bedreigingen te schetsen. In de REKS 1.0 is voor dit gebied al gesproken over de mogelijkheden om tot een energyhub te komen, waarbij warmte ook een onderdeel van de energiehuishouding vormt. Deze scenario's vormen vervolgens het uitgangspunt voor het uitwerken van concrete mogelijkheden op de bedrijfsterreinen voor duurzame opwek, opslag en conversie. In het totale plaatje spelen de ontwikkelingen rond VAWOZ, Delta Rijn Corridor, waterstof en het regionale warmtenet ook een belangrijke rol.
Planning:	2024-2026
Kosten:	
Financiering:	Bijdrage uit SpUK NPLW 2023 - 2026
Documenten:	1.1b Restwarmte Ardagh Glass Dongen

Project 1.1	Uitwerken van kansrijke combinaties warmtebron en -vraag
1.1c	<i>Aquathermie uit Wilhelminakanaal</i>
Trekker:	
Situatie en Doelstelling:	<p>In Tilburg wordt in het kader van de opzet van een Bronnenregister Warmte onder andere gekeken naar de mogelijkheden van aquathermie uit het Wilhelminakanaal. De gemeenten Dongen en Hilvarenbeek benoemen in hun TVW ook het Wilhelminakanaal als mogelijke toekomstige warmtebron, maar hebben nog geen stappen gezet om de mogelijkheden concreet te maken. In de MRE en West Brabant wordt ook gekeken naar het Wilhelminakanaal.</p> <p>Doel van dit project is om de (on)mogelijkheden en onderlinge beïnvloeding van aquathermie-projecten uit het Wilhelminakanaal breed te bekijken.</p>
Betrokken gemeenten:	Tilburg, Dongen, Hilvarenbeek en regio's MRE en West Brabant
Activiteiten:	<ol style="list-style-type: none"> 1) Inventariseren bestaande gegevens (aanbod en vraag), ook buiten de regio 2) In overleg met rijkswaterstaat de kaders bepalen 3) Op laten stellen van 'waterenergieplan' voor het gebruik van warmte uit het Wilhelminakanaal, in samenwerking met gemeenten in andere regio's aan het Wilhelminakanaal
Planning:	2025
Kosten:	
Financiering:	SpUK NPLW 2025
Documenten:	1.1c Aquathermie Wilhelminakanaal

Project 1.1	Uitwerken van kansrijke combinaties warmtebron en -vraag
1.1d	Groen Gas
Trekker:	Robert Drooghmans (Oisterwijk)
Situatie en Doelstelling:	<p>In veel gemeenten wordt 'groen gas' als toekomstige alternatieve warmtebron voor (een deel van) de gebouwde omgeving benoemd. Maar er is veel onzekerheid over de beschikbaarheid en daadwerkelijke toepasbaarheid van groen gas oplossingen. Algemeen wordt er van uitgegaan dat er vóór 2030 in ieder geval weinig groen gas beschikbaar zal zijn.</p> <p>Doelstelling van dit project is om meer duidelijkheid te creëren over de vraag of, en zo ja, waar in de regio op termijn groen gas een oplossing kan zijn. Op basis van dat lange termijn perspectief kan ook een handelingsperspectief of beleidsperspectief voor de korte termijn worden geformuleerd ten behoeve van de warmteprogramma's 2026.</p>
Betrokken gemeenten:	Alle regio gemeenten
Activiteiten:	<ol style="list-style-type: none"> 1) Afstemming zoeken met de andere regio's in brabant en met de provincie over dit onderwerp 2) Onderzoek uit laten voeren naar verwachte toekomstige beschikbaarheid duurzame gassen in de periode na 2030, 3) Zicht krijgen op toekomstig rijksbeleid rond inzet duurzame gassen voor gebouwde omgeving, 4) Onderzoeken infrastructurele implicaties mogelijke toekomstige inzet duurzaam gas (behoud gas-infra) 5) Globaal handelingsperspectief opstellen voor gemeenten.
Planning:	2025
Kosten:	
Financiering:	SpUK NPLW 2023/2024
Documenten:	

Project 1.1	Uitwerken van kansrijke combinaties warmtebron en -vraag
1.1e	Regionaal warmtenet
Trekker:	Robert Kint (Tilburg), Astrid Egberts-Huijbregts (Dongen)
Situatie en Doelstelling:	<p>Het Amernet, met Ennatuurlijk als exploitant, is op dit moment een groot regionaal warmtenet in de regio's Hart van Brabant en West-Brabant waarvan de toekomstige ontwikkeling onzeker is. Zowel wat betreft de bronnen van het net als wat betreft de toekomstige eigendomssituatie is er nog geen duidelijkheid. Ennatuurlijk stelt zich op dit moment nog zeer afwachtend op. De komende periode zal er naar verwachting meer duidelijkheid gaan komen over eigendom en beheer van het net (afhankelijk van het wetgevingstraject van de Wet collectieve warmte en de standpuntbepaling van de provincie over een warmtebedrijf) en over het bronnenpotentieel (restwarmtebuis Moerdijk en geothermie). Ook de Gasunie bezint zich op haar potentiële rol.</p> <p>Veel gemeenten in de regio benoemen in hun TVW wijken als 'geschikt voor een warmtenet'. Voor veel gemeenten, ook aan de oostkant van de regio (Loon op Zand, Dongen), is een grootschalig warmtenet een van de weinige alternatieve bronnen van warmte. Geothermie uit de regionale ondergrond zou daarbij een bron voor dat warmtenet kunnen zijn. Er is bij die gemeenten, maar ook bij andere, grote behoefte aan duidelijkheid over de vraag in hoeverre die wijken in de toekomst zouden kunnen rekenen op aansluiting op een (uitgebreid) regionaal warmtenet. Doelstelling van dit project is om daarin meer duidelijkheid en houvast te verschaffen, zowel wat betreft de infrastructuur (het warmtenet) als wat betreft de potentiële bron (mogelijk geothermie).</p>
Betrokken gemeenten:	Alle regio gemeenten
Activiteiten:	<ul style="list-style-type: none"> • de richting van de ontwikkelingen is sterk afhankelijk van het wetgevingstraject en van het provinciaal beleid inzake een warmtebedrijf • in de loop van 2024/2025 zal hier naar verwachting meer duidelijkheid over komen • zodra de contouren duidelijker worden kunnen er onderzoeken gedaan worden naar de mogelijkheden voor gemeenten om aan te sluiten op een regionaal warmtenet
Planning:	2025 – 2026
Kosten:	
Financiering:	SpUK NPLW 2023 - 2026
Documenten:	

Project 1.1	Uitwerken van kansrijke combinaties warmtebron en -vraag
1.1f	<i>Aquathermie uit grote waterplassen</i>
Trekker:	Isabel van Damme (Goirle)
Situatie en Doelstelling:	In diverse gemeenten wordt in de TVW gewezen op de mogelijkheden om warmte uit grote waterplassen (zandwinputten) te gebruiken voor aquathermie. Toch is er nog relatief weinig ervaring met de daadwerkelijke toepassing in projecten. In de gemeente Goirle bevinden zich 2 waterplassen met potentie voor aquathermie (Oostplas en Surfplas). Voor deze plassen zal een onderzoek worden uitgevoerd naar praktische mogelijkheden van toepassing van aquathermie en de randvoorwaarden die daarbij dan gelden. Daarbij zal gekeken worden naar zowel technisch als financiële aspecten (businesscase). Aquathermie wordt ook in veel andere gemeenten als potentiële alternatieve warmtebron gezien, soms uit waterplassen (Het Blauwe Meer Loon op Zand bijvoorbeeld) , maar ook andere wateren (zoals de Maas) worden genoemd. Onderdeel van het onderzoek zal zijn dat de resultaten gepresenteerd worden aan de andere regio-gemeenten en dat daarbij leerpunten worden geformuleerd voor de eventuele toepassing van aquathermie in andere gemeenten in de regio.
Betrokken gemeenten:	Goirle als casus en de andere gemeenten voor het leer-effect
Activiteiten:	<ol style="list-style-type: none"> 1) opstellen uitvraag voor haalbaarheidsonderzoek 2) verstrekken opdracht en begeleiden onderzoek 3) organiseren kennisdeelsessie
Planning:	2025
Kosten:	
Financiering:	SpUK NPLW 2023 - 2025
Documenten:	

Project 1.2	Collectieve benadering van individuele oplossingen
Trekkers:	Tomas Mathijssen en Yvette Bellens (Heusden)
Situatie en Doelstelling:	In veel gemeenten zullen individuele oplossingen (warmtepompen) een belangrijk alternatief voor aardgas zijn. Voor die gemeenten is het een belangrijke opgave om hieraan sturing te geven. Een onderdeel daarvan is het onderscheiden van doelgroepen op basis van kenmerken van bewoners, gebouwen en gebied. En vervolgens het communiceren van de juiste boodschap naar de juiste doelgroep. In dit project zullen we, na een inventarisatie van de ervaringen die eerder in het land zijn opgedaan, een doelgroepgerichte aanpak ontwerpen om woningeigenaren te stimuleren en te ondersteunen bij de overstap naar een individuele aardgasvrije oplossing. Eventueel gecombineerd met een regionale marktbenadering/uitvraag.
Betrokken gemeenten:	Alle 9 regiogemeenten
Activiteiten:	1) inventarisatie van ervaringen en geleerde lessen met doelgroep benadering voor individuele oplossingen 2) ontwerpen en toepassen van een aanpak voor een aantal specifieke doelgroepen.
Planning:	2024 – 2025-2026
Kosten:	
Financiering:	bijdrage vanuit middelen SpUK NPLW 2023 - 2026
Documenten:	

Project 1.3	Versnelling Geothermie
Trekker:	Astrid Egberts (Dongen)
Situatie en Doelstelling:	<p>De ontwikkeling van geothermieprojecten in de provincie Noord-Brabant blijft achter bij zowel andere provincies als bij eerder gestelde ambities van de Green Deal Geothermie Brabant (2016).</p> <p>Projecten komen vooralsnog beperkt van de grond. Gezien het achterblijven van de ontwikkeling van Geothermieprojecten in de provincie is er vanuit de provincie Noord-Brabant, gemeenten en bedrijven behoefte om tot versnelling te komen. Landelijk wil ook Energie Beheer Nederland (EBN) de ontwikkeling van geothermie versnellen. Daarmee is er een gezamenlijk doel en hebben de provincie en EBN besloten om gezamenlijk op te trekken om tot de gewenste versnelling van Geothermie in Noord-Brabant te komen. Hierbij zijn ook de vier RES-regio's, de grootste gemeenten binnen de provincie en diverse private partijen aangesloten.</p>
Betrokken gemeenten:	Alle 9 regiogemeenten
Activiteiten:	<ol style="list-style-type: none"> 1) Kenniscentralisatie: dit betreft structurele kennisuitwisseling, één kennisplatform waar alles samenkomt en communicatie omtrent wat Geothermie is, wat ervoor nodig is om het te gaan ontwikkelen, hoe het past in een lokale bronnenmix etc. 2) Provinciebrede kansenkaart Geothermie: dit betreft het integraal in kaart brengen van het ondergrondse aardwarmte-potentieel, gekoppeld aan de bovengrondse warmtevraag. 3) Verminderen financiële risico's private partijen: dit betreft onderzoek naar het verlagen van de financiële risico's om zodoende Geothermieprojecten van de grond te krijgen.
Planning:	2024 - 2025
Kosten:	
Financiering:	
Documenten:	1.2 Versnelling Geothermie

Project 1.4	Monitoring SMP's
Trekker:	Tanja Roovers (Waalwijk)
Situatie en Doelstelling:	In vrijwel alle gemeenten in de regio loopt inmiddels een traject met het opstellen van Soorten Management Plannen (SMP's) om daarmee het het natuurvriendelijke isoleren te ondersteunen. Een gezamenlijke regionale aanpak voor het opstellen van de SMP's is daarom niet meer opportuun. Wel is er nog steeds de behoefte om de ervaringen met SMP's en natuurvriendelijke isoleren te delen en van elkaars ervaringen te leren. Het eerder beoogde project uiet het plan van aanpak energiebesparing zal daarom in die richting worden bijgestuurd.
Betrokken gemeenten:	Alle 9 regiogemeenten
Activiteiten:	De vraag is wat nu nog helpend kan zijn in het opschalen van de uitvoering van natuurvriendelijk isoleren. Een inventarisatie bij de gemeenten heeft de volgende punten opgeleverd: <ul style="list-style-type: none"> • duidelijkheid krijgen over: 'ik heb nu een SMP, wat kan ik ermee?' • uitwisselen van ervaringen, delen van best-practises en komen tot 'work-arounds' in de praktijk • gezamenlijk optrekken in het geven van signalen richting provincie en rijk • gezamenlijk opstellen van communicatiebeleid en -tools richting inwoners en bedrijven • creëren van een regionale pool van gecertificeerde bedrijven die volgens de NVI aanpak mogen isoleren regionaal meer bedrijven opleiden met de juiste methodes
Planning:	2024 - 2025
Kosten:	
Financiering:	€ 30.000 uit budget provinciale subsidie (2024)
Documenten:	

Project 2.1	Communicatie en participatie verbeteren
Trekker:	Gezamenlijk project van de wg communicatie en de wg warmte&energiebesparing. Contactpersonen Lieselotte Kox/Michael Doove/Alfredo Verboom
Situatie en Doelstelling:	Een gezamenlijke visie en aanpak op de sociale componenten die de warmtetransitie met zich meebrengt. We willen onderzoeken hoe we in het voortraject bewoners beter kunnen betrekken zodat ze zich beter kunnen voorbereiden op het traject. Vaak gaat het om hun eigen huur- of koopwoning waar er iets staat te gebeuren. Dit betekent dat de transitie dichterbij komt. Vraagstukken die verder moeten worden uitgewerkt: Hoe kun je inwoners hier goed op voorbereiden? Hoe ga je om met energiebesparing en energiearmoede?
Betrokken gemeenten:	Alle 9 regiogemeenten
Activiteiten:	We organiseren in oktober 2024 een sessie met als doelen: <ul style="list-style-type: none"> - aanstaande ontwikkelingen rond de warmtetransitie en de rol van publiekscommunicatie daarin - duidelijk krijgen wat wat daar in regionaal verband aan kunnen bijdragen - de verbinding tussen medewerkers warmtetransitiebeleid en communicatie in de gemeenten bevorderen. <p>Aan de hand van de uitkomsten hiervan zullen de acties verder bepaald worden.</p>
Planning:	2024 t/m 2026
Kosten:	
Financiering:	SpUK NPLW 2023-2024
Documenten:	

Project 2.2	ONE STOP SHOP: verkenning regionaal loket
Trekker:	Alfredo Verboom treedt op als eerste contactpersoon voor de gemeente Tilburg richting de andere gemeenten.
Situatie:	In de meeste gemeenten in de regio zijn energieloketten beschikbaar voor woningeigenaren die maatregelen willen nemen voor verduurzaming. De vraag is of een gemeenschappelijk regionaal loket een waardevolle bijdrage kan leveren. De gemeente Tilburg heeft in 2023 laten onderzoeken of er verbetering mogelijk is in de dienstverlening naar de doelgroepen. De conclusie van de verkenning is dat de stap naar een uitvoeringsorganisatie om inwoners te ondersteunen met het verduurzamen van de woning (hierna: uitvoeringsorganisatie 'Aan de slag met je huis') wenselijk is en dat het aansluiten van andere gemeenten uit Hart van Brabant kansen biedt. Ook hebben meerdere regiogemeenten ambtelijk de intentie uitgesproken te willen aanhaken bij de beoogde uitvoeringsorganisatie en zijn de gemeenten Heusden, Waalwijk, Loon op Zand, Dongen, Oisterwijk, Goirle en Gilze-Rijen aangesloten bij de klankbordgroep.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Een regionaal loket (fysiek en digitaal) dat de doelgroep van begin tot eind begeleid en ondersteund bij verduurzaming van de eigen woning en andere gebouwen.
Betrokken gemeenten:	<ul style="list-style-type: none"> • Tilburg als initiatiefnemer • Heusden, Waalwijk, Loon op Zand, Dongen, Oisterwijk, Goirle en Gilze-Rijen in klankbordgroep • Hilvarenbeek op wat meer afstand
Activiteiten:	<ul style="list-style-type: none"> • Tilburg geeft opdracht om het concept van de uitvoeringsorganisatie 'Aan de slag met je huis' verder uit te laten werken op tenminste de onderdelen aanbod, organisatie, financiën en juridische consequenties door hiervoor via een aanbesteding één of meerdere marktpartijen te contracteren. • Oprichting en inrichting van de uitvoeringsorganisatie • Start dienst
Planning:	<ul style="list-style-type: none"> • Q4 2024: aanbesteding uitwerking uitvoeringsorganisatie • Q1/Q2 2025: oplevering resultaten • Q3/Q4 2025: oprichting en inrichting uitvoeringsorganisatie • 2026: start dienstverlening
Kosten:	
Financiering:	<ul style="list-style-type: none"> • Provinciaal project energiebesparing (2024)
Documenten:	2.2 ONE STOP SHOP verkenning regionaal loket

Project 2.3	Energie-armoede: Landelijk kennis- en leerprogramma TNO
Trekker:	Kirsten Noij (Hilvarenbeek)
Situatie:	Het door TNO geïnitieerde Landelijk Onderzoeksprogramma Energiearmoede ondersteunt lokale, regionale en nationale beleidsmakers en uitvoerders op het thema energiearmoede. De regio Hart van Brabant wil graag aanhaken op dit programma met als doel het ontwikkelen van actuele en gerichte kennis over energiearme huishoudens en over de effectiviteit van maatregelen die kunnen worden genomen. Deze kennis zal dan worden opgenomen in het regionale energie- en klimaat loket, om hiermee de implementatie van effectieve maatregelen door uitwisseling van kennis en ervaring te versnellen. Ministeries en provincies dragen via een geldelijke bijdrage bij aan het onderzoek dat TNO doet voor deze energie armoede maatregelen.
Doelstelling:	Kennis over effectieve aanpak energie-armoede verkrijgen en delen met de regio-gemeenten
Betrokken gemeenten:	Alle 9 regiogemeenten
Activiteiten:	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname van een van de gemeenten in het TNO Programma • Organisatie van kennisuitwisseling binnen de regio om de resultaten van het onderzoek te delen.
Planning:	2024 – 2025
Kosten:	
Financiering:	Uit middelen provinciaal project energiebesparing 2024
Documenten:	

Project 3.1	Samenwerking met bedrijfsleven
Trekker:	Kirsten Noij (Hilvarenbeek)
Situatie en Doelstelling:	Om versnelling te krijgen in de verduurzaming van woningen is een goed samenspel tussen overheid, bedrijfsleven en ook onderwijs essentieel. Met name de installatie en isoaltiebranche is daarbij een belangrijke partner.
Betrokken gemeenten:	Alle 9 regiogemeenten
Activiteiten:	In samenwerking met Midpoint wordt een Green Deal opgesteld om de verbinding te maken tussen ondernemers in de installatiebranche en de REKS in de verduurzaming van woningen. Het concept van deze Green Deal zal nog in 2024 gepresenteerd worden.
Planning:	2024 – 2025
Kosten:	
Financiering:	SpUK NPLW 2023-2024
Documenten:	

Project 3.2	Samenwerking met woningcorporaties
Trekker:	Alfredo Verboom
Situatie en Doelstelling:	De woningcorporaties zijn een belangrijke partner voor de gemeenten in de warmtetransitie. Wellicht dat er op regionaal niveau mogelijkheden zijn om de samenwerking te intensiveren.
Betrokken gemeenten:	Alle 9 regiogemeenten
Activiteiten:	Nader uit te werken in overleg met de samenwerkende woningcorporaties. Het idee is dat er op een aantal punten winst gehaald kan worden uit een betere afstemming tussen gemeenten/woningcorporatie/netbeheerder. Bijvoorbeeld bij de afstemming van planningen, keuzes in alternatieve warmtebronnen, versterking van het netwerk etc.
Planning:	2024 – 2025-2026
Kosten:	
Financiering:	SpUK NPLW
Documenten:	

Project 3.3	Samenwerking met energiecoöperaties
Trekker:	Vanessa Mommers (Loon op Zand)
Situatie en Doelstelling:	De rol van lokale energiecoöperaties en energiegemeenschappen verbreedt zich steeds meer ook tot de warmtetransitie. Er is behoefte aan meer structuur om de rol van de coöperaties als 'maatschappelijk vertegenwoordiger' praktisch, maar ook juridisch vorm te kunnen geven. Doelstelling daarbij is creëren van een langdurige en duurzame samenwerking en het voorkomen van rechtmatigheidsproblemen bij het verstrekken van middelen.
Betrokken gemeenten:	Alle 9 regiogemeenten
Activiteiten:	Nader uit te werken
Planning:	2024 – 2025-2026
Kosten:	
Financiering:	SpUK NPLW 2023/2024
Documenten:	

Project 4.1	Gemeentelijke warmteprogramma's 2026
Trekker:	Alfredo Verboom
Situatie:	<p>Uitgaande van de in werkingtreding van de WGIW in 2025 dienen alle gemeenten uiterlijk eind 2026 een 'Warmteprogramma' vast te stellen, als opvolger van de TVW van 2021. De eisen aan het warmteprogramma zijn uitgebreider en kwantitatiever dan bij de TVW het geval was, waaronder ook de eis om in bepaalde gevallen een bijbehorende plan-MER op te stellen. NPLW ondersteunt de gemeenten bij het opstellen met een handreiking en met bijeenkomsten en webinars.</p> <p>Bij het opstellen van de warmteprogramma's komen ook de beperkingen en mogelijkheden van de infrastructuur in beeld. Denk aan de congestie op het elektriciteitsnet en aan (de uitbreiding van) het regionale warmtenet (Amernet). Gemeentelijke keuzes in de warmteprogramma's zijn afhankelijk van de beschikbaarheid van infrastructuur, maar bepalen ook de beschikbaarheid van die infrastructuur voor andere gemeenten in de regio en in de provincie.</p>
Doelstelling:	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking en delen van kennis en ervarings bij het opstellen van de warmteprogramma's • Afstemming van de inhoud van de warmteprogramma's tussen de regiogemeenten onderling, met andere brabantse regio's en met de netbeheerders
Betrokken gemeenten:	Alle 9 regiogemeenten
Activiteiten:	<ul style="list-style-type: none"> • Organiseren van warmteprogramma-sessies met de 9 gemeenten, in samenhang met het landelijke ondersteuningsaanbod van NPLW • In beeld brengen mogelijkheden op het elektriciteitsnet in de regio in de periode tot 2030 • Organiseren van overleg en afstemming met netbeheerders, provincie en andere brabantse regio's
Planning:	2024 – 2025 - 2026
Kosten:	
Financiering:	SpUK NPLW 2023 - 2026
Documenten:	

Project 4.2	Omgaan met nieuwe en gewijzigde regelgeving
Trekker:	Alfredo Verboom
Situatie:	De regelgeving rondom de warmtetransitie wijzigt snel: Wet Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie, Wet Collectieve warmte, Energiewet etc. Voor gemeenten is het complex om scherp te houden wat de consequenties van deze wijzigingen zijn voor hun handelingsperspectief. Vragen die zich voordoen zijn bijvoorbeeld: Moeten we een plan-MER opstellen voor ons wijkuitvoeringsplan? En zo ja, hoe? Moeten we ‘warmte-kavels’ aanwijzen en wat betekent dat?
Doelstelling:	De gemeenten op de hoogte houden van de stand van zaken rond de regelgeving en wat dat betekent voor hun handleingsperspectief.
Betrokken gemeenten:	Alle 9 regiogemeenten
Activiteiten:	<ul style="list-style-type: none"> • Organiseren van 1 of meer ‘specials’ van het werkgroep-overleg rond dit thema
Planning:	2024 – 2025 - 2026
Kosten:	-
Financiering:	
Documenten:	